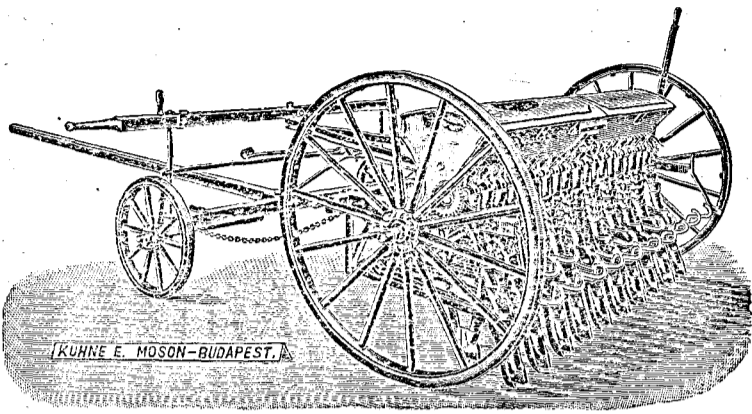

ERDÉLYI GAZDA

XLII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1910 Január 23.

4. SZÁM

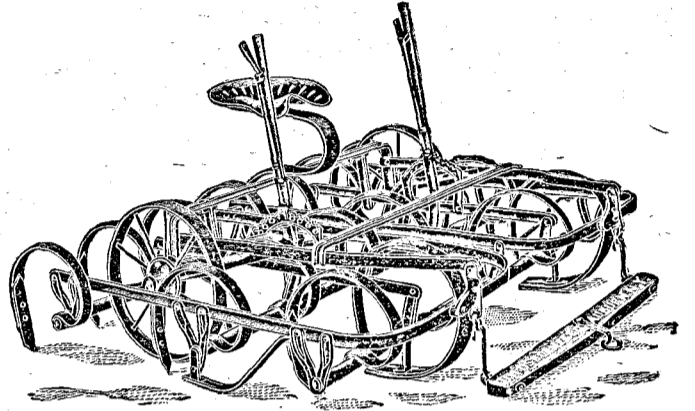
A tavaszi idényre: mindennemű talajmive őeszközöket,
Campbell-tömörítőket, Osborne tárcsásboronákat,
rugós-fogas porhanyítókat,

sorvetőgépeket, speciális répamagvetőgépeket,
láncos trágyaszórógépeket, tejgazdasági cikkeket

elsőrendű kiviteiben szállít: „Kühne“ mezőgazdasági gépgyár r.-t. **Mosonban.**

Főraktár: BUDAPEST, VI, Váci-körút 57 a.

2012

Fiókraktár: Debrecen és Temesvár.

Székely Gazdák Szövetkezete Marosvásárhelyt

Elsőrendű, megbízható minőségben szállít államilag ólomzárolt
lucerna- és leheremagot, tavaszi búzát, koránérő
és bőtermő vető-zabot, bükköny, baltacím, répa-
mag stb. vetőmagvakat.

Mintázott ajánlattal készséggel szolgálunk.

2336

Fiókok:

Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy, Gyergyó-Ditró és Gyergyószentmiklós.

HUNGARIA GÉPGYÁR B. T.

DÉVA

2023

Gyárt és raktáron tart:

Mindennemű mezőgazdasági talajművelő és feldolgozó gépeket,
Motoros és cséplőkészleteket minden nagyságban,
Stabil motorokat, benzín, szivogaz, spiritusz és nyersolaj üzemre,
Takarmánykamra berendezéseket.

Kastélyok, gazdaságok és gyárak villamos világítási és erőátviteli berendezése.
Daráló, őrlő és fűreszmalnok tervezése és építése. Vízvezetők és kutak.
Hűtő-kamrák, jégkészítő telepek berendezése.
Különösen ajánlja modernül berendezett gyárát mindennemű gépek javítására.

Olcso árak.

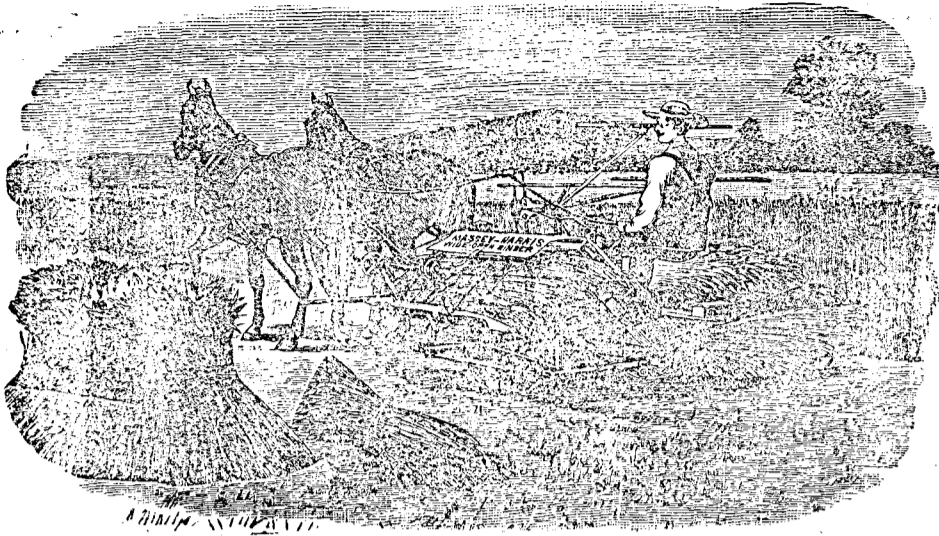
Gyors szállítás.

Kényelmes fizetési feltételek.

Fűreszpor és fahulladék generator motorok, a világ legolcsóbb üzeme.

Tejgazdaságok és sajtgyárak teljes be-
rendezése.

Massey-Harris & Co. fűkaszaló és aratógépgyár.

== Toronto Észak Amerika. ==

A világ legmegbízhatóbb gyártmányai.

Arjegyzéket és árajánlatot kívánatra szívesen küld a

Massey-Harris Co. részvénytársaság

BUDAPEST,

V. Alkotmány-u. 23.

2379

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulá-
sával 1,980.100.— K.
Tartalékok 1,255.767.35 "

Összesen: 3,235.867.35 "

1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. " "	59.782.26 "
1903. " "	109.331.73 "
1904. " "	72.483.23 "
1905. " "	61.730.60 "
1906. " "	39.243.65 "
1907. " "	41.877.32 "
1908. " "	81.088.76 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyesint az ember életére különféle módok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok diárányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

2008

Az igazgatóság.

Földművesiskolát

kitűnően végzett, gyerekkora óta gazdaságban nevelkedett, önállóan vezetett gazdaságot.

A gazdaság minden ágában, valamint gazdasági gépek kezelésében jártas, józanéletű, minden tekintetben megbízható, szerény igényű, 30 éves, nős, ref. vallású, beszél, magyarul, románul. A gazdaság önálló vezetését is elvállalja, **gazdatiszti, ispáni állást keres** azonnali vagy későbbeni belépésre

Cim a kiadóhivatalban.

2395

Eladó

széna és szalma.

10 waggon

1909. évi termés réti széna és

4 waggon

(árpa és zab) szalma préselve, vagy anélkül.

Bővebbet:

Almay Károly haszonbérelő,

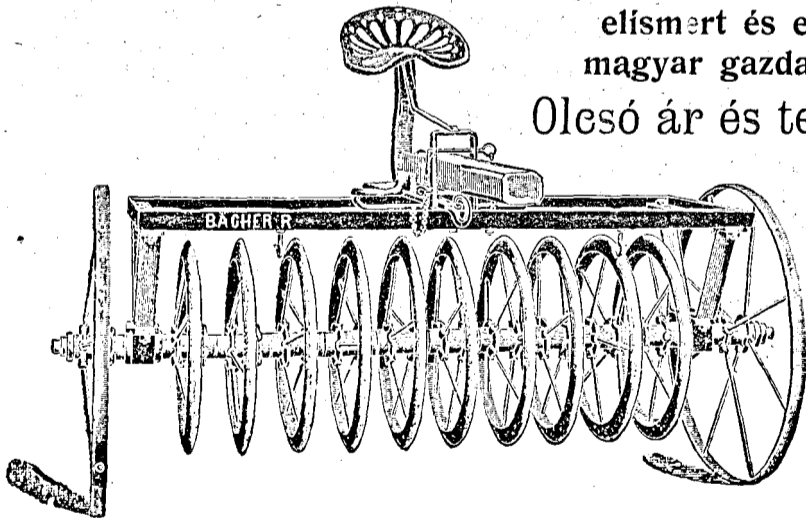
Egeres.

2393

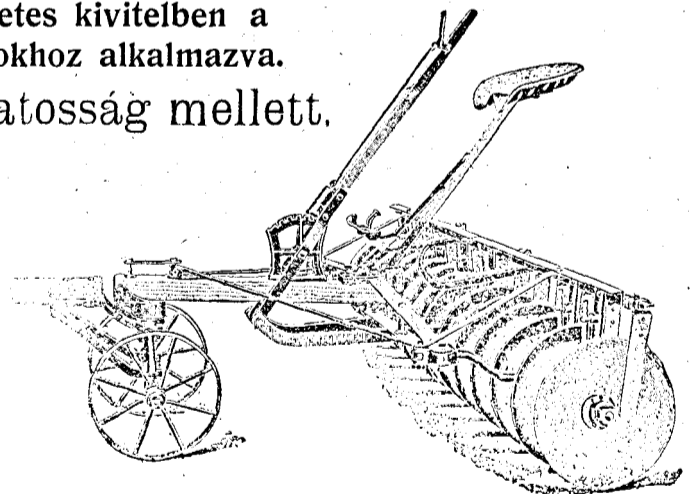
Campbell-rendszerű altalajtömörítők Tárcsásboronák

elismert és egyedül tökéletes kivitelben a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazva.

Olesó ár és teljes szavatosság mellett.

Több ezer darab már működésben.

Nemkülönben **takarmánykészítő-gépek**, mint:

Szecska vágók, Répa vágók, Kukoricaszártépők, Darológépek a legtökéletesebb és a legjobb kivitelben.

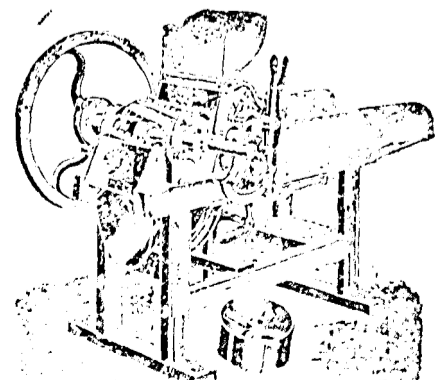
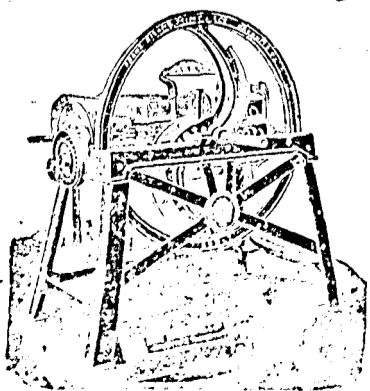
Bächer-Melichár

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond

BUDAPEST, VI, Nagysző-utca 68. szám.

Arjegyzékkel vagy árajánlattal készséggel szolgálunk.

ERDÉLYI GAZDA

AZ »E. G. E.« TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük az előfizetéseket megújítását!

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Darányi miniszter bucsuja a gazdatársadalomtól.	39
A magyar bor ellenségei.	40
Kulturnövényeink egyenlőtlen munkavégzésének problémája. <i>Dr. Irk Károly</i> . II.	40
Egy községi legelőjavítási tervezet. <i>Biró János</i> . III.	41
Az ujbór kezelése. <i>Szilárd Gyula</i>	42
Irodalmi szemle.	43
Kisebb szakközlemények.	43
Kormányintézkedések.	44
Vegyes közlemények.	45
Hirdetések.	

Darányi miniszter bucsuja a gazdatársadalomtól.

Darányi Ignác földmivvelésügyi minisztert a király állásától felmentvén, a következő levelet intézte gróf *Károlyi* Mihályhoz az O. M. G. E. elnökéhez:

»Méltóságos Gróf, Elnök Ur!

Ő császári és apostoli királyi felsége folyó évi január hó 17-én kelt legfelső kéziratával a m. kir. földmivvelésügyi miniszterium vezetésétől saját kérelmemre legkegyelmesebben felmenteni méltóztatott. Hálás köszönettel éreztem azon hazafias támogatást, melyben az igen tisztelt egyesület mindenkor részesített és amely megfelel azon tradícióknak, melyek az igen tisztelt egyesülethez immár a második nemzedéken fűznek. Ha némi sikereket talán lehetséges volt elérni, azt azon egyetértő és együttműködő munkásságnak tulajdonítom, melyet az igen tisztelt egyesülettel folytattunk.

Nem tagadom, hogy hivatali működésem méltatásában része volt azon személyes rokonszenvenek is, melyet gazdatársaim irántam tanúsítani szivesek voltak, nem egyszer azt is méltóztatott, amit megtenni elemi kötelességem volt. De végleges ítéletet különben egy más kornak lesz hivatva mondani hivataloskodásom felett, egy kornak, amelyben a dolog természete szerint szubjektív érzések már ki lesznek zárva. De ennek hiányát talán ki fogja pótolni azon körülmény, hogy akkor részleteikben is ismeretesek lesznek azon nagy nehézségek, melyekkel a mezőgazdaság létérdekeinek védelmében a vezetésem alatt álló miniszteriumnak megküzdeni kellett.

Azt a sulyt és pozíciót, amelyet évek hosszú során át annyi kitartással és eréllyel szereztünk meg a magyar mezőgazdaságnak, csak teljes egyetértéssel és vas akarattal lehet fentartani.

Non minor est virtus parere, quam parta tueri. Amiben megegyezünk mindannyian, azt együtt védelmezzük, amiben pedig nem egyezünk meg, abban addig tárgyaljunk és tanácskozunk, amíg meggyőzzük egymást, amíg meg egyezésre jutunk, mert a jelen időkben mindent távoztatni kell, ami elválaszthatna bennünket egymástól. Még csak egyet kívánok megjegyezni. Én mint miniszter résztvettem az Ausztriával való kiegyezés és a vámtarifa megalkotásában; a magyar mezőgazdaság érdekeit a külkereskedelmi politikában is az utolsó percig képviseltem. Ezen körülmény nekem nemcsak jogcimet ad, de kötelességemmé teszi, hogy ezen aktuális kérdéseket, melyek az egész gazdaság közönséget ma uralják, hallgatással ne melőzzem.

Külkereskedelmi politikánkban eddig minden meg van védve és semmi feladva nincsen, de nem tagadom, hogy e kérdésben komor felhőket látok tornyosulni égboltozatunk felett. Ezért figyelmeztetni kívánok minden magyar gazdát, hogy egész tekintetét a hátralévő Balkán szerződésekre és külkereskedelmi viszonyaink szabályozására szegezve és az új földmivvelésügyi minisztert azon nehéz hivatásában, hogy az általunk a mezőgazdaság védelmére megállapított keretek és biztosítékok sértetlenül fentartassanak, a legnagyobb eréllyel támogassa.

Végül nem mulaszthatom el, hogy Méltóságodnak őszinte köszönetet mondjak azon támogatásért és meleg rokonszenvéért, melyet Méltóságod részéről személy szerint is mindenkor tapasztaltam.

Fogadja Méltóságod tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1910. január hó 18-án Darányi s. k.

Darányi ugyanebből az alkalomból a következő levelet intézte Br. *Fánffy* Ernő E. G. E. elnökhöz:

»Méltóságos Báró, Elnök Ur!

Ő császári és királyi felsége folyó évi január hó 17-én kelt legfelső kéziratával a m. kir. földmivvelésügyi miniszterium vezetésétől saját kérelmemre legkegyelmesebben felmenteni méltóztatott.

Midőn e tárca vezetésétől megválok, kedves kötelességemnek tartom, hogy méltóságodnak és a bölcs elnöklete alatt álló testületnek őszinte köszönetet mondjak azon mindenkor tapasztalt nagybecsű támogatásért, mellyel a vezetésemre bizott ügyek gondozására irányzott törekvéseimet lelkes buzgalommal és hazafias kötelességérzettel előmozdítani segítették.

Legyenek meggyőződve, hogy együttes működésünkre mingenkor szivesen fogok emlékezni s hiven fogom ápolni azt a nemes kapcsolatot, mely engem az Önök megtisztelő bizalmából egyesületükhöz fűz.

Fogadja Méltóságod tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1910. január hó 17-én Darányi s. k.

Hasonló szellemű meleg bucsuiratot intézett *Lészai* Ferencz kir. tan. E. Gtiszi Egyel. elnökhöz is.

Ez a meleg hangu bucsuzkodás mindenestre jóval fájdalmasabb és következményeiben sulyosabb — reánk gazdákra nézve, mint a munkától kifáradt minisztert illetőleg. Őszintén sajnáljuk *Darányi* távozását annál inkább is, mert ezutáni kilátásaink a jövőre — ma még teljesen bizonytalanok.

Legyen azonban bármiként is a jövő alakulása, ezuttal csupán a multat zárjuk le *Darányi* Ignác sok és nagy érdemeinek hálás elismerésével és azzal az általános óhajttal képező kéréssel, hogy: Maradjon ő tovább is a magyar mezőgazdasági érdekeknek olyan lelkes és erős támogatója, vezetője, mint volt a miniszteri székben!

Megjelent a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

Budapest, V. Alkotmány-utca 31.

n a g y

Téli és Tavaszi gazdasági anyag árjegyzéke

Kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

A magyar bor ellenségei.

Január hó 30-án fogja Budapesten tartani alakuló gyűlését az Országos Mértékletességi Szövetség, amelynek létrejöttében nagy érdeme van a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének is. A Szövetség nemes céljait maga a címe eléggé megmagyarázza. Nem akar mást mint a mérsékletet terjeszteni a szeszes ital fogyasztásában, különösen pedig abban az irányban, hogy a fogyasztó közönséget teljesen elszoktatja a pálinka ivástól és hozzászoktatja a mérsékelt boriváshoz.

Sajátságos jelenség, hogy a szövetség megalakítására irányuló mozgalom első percében már is annyi ellensége támadt, de a legkülönösebb dolog mégis, hogy a szövetség legádázabb ellenségének az Antialkoholista Egyesület mutatkozik, az az egyesület, amely maga is a mértéktelen szeszes ital fogyasztás ellen küzd. Már hetek óta folyik a sajtóban a háború, az Antialkoholisták szervezete nem retten vissza a gyanúsítástól sem, s egymásután röpi mérgezett nyilait úgy a szövetség életre hívói, mint pedig a Magyar Szőlősgazdák Egyesülete ellen.

Tudjuk ugyan jól, hogy az elfogulatlanul gondolkozók előtt e támadásoknak vajmi kevés értéke van, de azért mégis érdemes, ha foglalkozunk vele. Kezdjük a dolgot azzal, hogy a Szőlősgazdák Országos Egyesülete egy igen tekintélyes gazdasági érdekességnek már eddig is jelentékeny eredményeket felmutatni tudó szervezete, amelynek törekvéseit kárhoztani sohasem jutott eszébe senkinek sem, aki ismeri a magyar bortermelés jelentőségét. A magyar bortermelés ezreknek és ezreknek nyújt ma biztos megélhetési forrást s azok, akik ellenségei a magyar mezőgazdaságnak, kétségbevonhatatlanul ellenségei a magyar közgazdaságnak is. Az antialkoholista urak pedig nyíltan hadatüzentek a bornak. Nagy hangon hirdetik, hogy a bor épen úgy árt a szervezetnek, mint a pálinka, holott száz és száz tudós orvos vitatja annak az ellenkezőjét és maga a gyakorlati élet is azt mutatja hogy a mérsékelt borfogyasztás mellett az ember épen úgy, vagy talán jobban eléri az emberi kor végső határát, mint Forellnek a legfanatikusabb hívei, vagy épen a magyar alkoholisták legkiválóbb és legtöbb sikerrel dolgozó stréberei.

A pálinka kétségbevonhatatlanul nagy ellensége az emberi szervezetnek. A pálinka ivás ellen küzdeni is kell minden megengedhető eszközzel, csak hogy amikor a küzdelmet megindítjuk, nem szabad sohasem megfeledkezni arról, hogy a természetben nincs ugrás. Az alkoholista ember szervezete kívánja az italt, a pálinka elvonása által keletkezett ürességet

valamivel tehát pótolni kell. Mert hisz aki iszik, — különösen a munkás ember, — leginkább azért iszik, hogy csökkent energiáját visszaszerelje. Libapezsgókkal, vagy egyéb antialkoholista italokkal nagyon nehéz azt pótolni, már csak azért is, mert nagy kérdés, hogy ezek a népboldogító újfajta italok igen sokszor nem-e egészségtelenebbek és a legtöbbszor drágábbak, mint az alkoholos italok.

Ne feledkezzünk meg továbbá arról sem, hogy az alkoholista ember fokozatosan szokott rá az italra. Ennek a betegségnek tehát természetesen nem lehet más orvosszere, mint a fokozatos leszoktatás. Ha pedig ezt elismerjük, el kell ismernünk azt is, hogy a fokozatos leszoktatásnak legsikerültebb módja a pálinka-ivásról, a boriváshoz való hozzászoktatás.

Éppen azért a magunk részéről sokkal több sikert jósolunk az Országos Mértékletességi Szövetség jövőbeli aktiójának, mint a divat szeszélyei szerint igazodó s inkább felfujt, mint sem konkrét eredményeket felmutatni tudó antialkoholista mozgalomnak. Az Országos Mértékletességi Szövetség már csak azért is sok rokonszenvet fog maga mellett szerezni az országban, mert nem akarja tönkretenni, a magyar bortermelést, nem akarja a szájából kivenni sok száz embernek a mindennapi kenyerét. Hirdetni fogja a mérsékletet, teljes erővel hadakozni fog a pálinkaivás ellen, de nem fog máglyára ítélni miden szőlővesszőt. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete tehát a köréje sorakozó bortermelőknek tesz hasznos szolgálatot, amikor a szövetség ügyeit felkarolja, és viszont a mértékletességi szövetségnek sem árt ha a szőlősgazdákkal karöltve kíván haladni, mert hiszen ez a két fogalom bor és mértékletesség nagyon szépen megférnek egy kalap alatt.

Kulturnövényeink egyenlőtlen munkavégzésének problémája.

Irta: Dr. Irk Károly kir. s. vegyész

II.

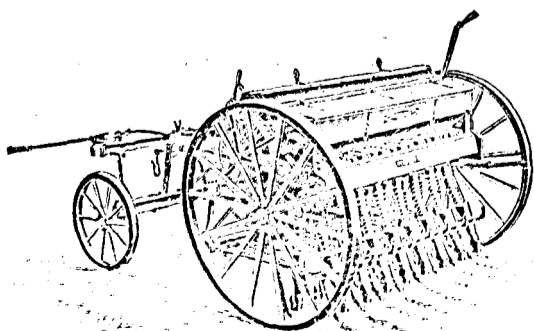
Strakosch az asszimilációs érték két mennyiségének a meghatározását — a fentemlített ingadozások lehető szűk körre való korlátozásával — a következő módon kísérli meg.

Tekintettel arra a körülményre, hogy az összes növényi termékeket, termésök legkülönbözőbb volta miatt, — egy azon szempontból a hasznosság alapján elbírálni nem lehet, — Strakosch megelégszik az emberi tápszereket s az állati takarmányokat szolgáló növények termésének érték meghatározásával, jellemezve azokat a Rubner által bevezetett »életteni haszonértékek«, vagyis azon energia-mennyiség alapján, melyet a táplálékban felvett alkatrészek az organismusban kifejtési képesek. A tápszerek értékének meghatározására többféle mód-

szer van használatban. A legegyszerűbb ezek közül a tápértéknek — Hess thermochemiai törvénye alapján — kalorimetrikus uton való meghatározása, megállapítva hőegységekben azon hőmennyiséget, melyet a tápszert az organismusban elégsékor szolgáltat. A tápszerek 3 fő alkatrészét Kalóriákban fejezve ki, a következő értékekhez jutunk: — a fehérje égésmelege 4834 kaloria, a zsiré 9300 kaloria és a szénhidráté 4000 kaloria, vagyis a három tápalkatrész viszonyosaráma: 1:2:2:3:1. — állandó. — Pénzértékük azonban függvén a piaci árártól változó, s így pénzértékük viszonyosaráma is mennyiben: Wolf szerint 3:2:1, Kühn szerint 6:2:4:1, Goltz szerint 6:4:1. König szerint 5:3:1, Wagner, Fleischmann szerint 5:3:1, Heinrich szerint 5:4:1, Henneberg szerint 3:1:4:1, stb. stb. Az energia-forgalom mai állása szerint kétségtelen ugyan, hogy a szervezet által produkált energia, a szervezetben a tápszerek felhasználásából keletkezett potentialis energia aktuálisá váló tételéből keletkezik, vagyis a tápszerek az állati testben ugyanannyi meleget szolgáltatnak, mintha kalorimeterben égetjük el őket. Csakhogy ez a *nyers energia* mennyiség nem lesz az állati testben teljesen kihasználva, s kihasználása ad speciem változik úgy, hogy szükségesnek látszott a felhasznált tiszta kalóriák megállapítása. A kísérletek ezirányban még folynak.

Egy másik ut a tápszereknek *emészthetőség* szerint való osztályozása »tápegységek« alapján. E kísérleteknél igen fontos szerepet játszik azonban az állatfaj, mennyiben végeredményben nagy különbséget okoz, hogy a tápszert a husevők testsúlyának 5—6% t, vagy a növényevők testsúlyának 15—20% t (tehénnél a testhossznak 20-szorosa, juh- és kecskénél 27-szerese, disznónál 14-szeres, ló- és szárnál 11—12 szeres) kitevő hosszú bélcsatornán át jut-e keresztül (az emberé 7—8%). Továbbá az emészthetőség értéke változik az állatfajok, és ugyanazon faj különböző individuumai szerint is: életkor, nyugalmi v. dolgozó állapottól függőleg, valamint a tápanyagukat magukban foglaló növények különböző fajtái szerint is, úgy hogy tisztán csak »az emészthető tápanyagok mennyisége, mint ezt Kellner kifejezi — tekintet nélkül hatóképességükre — takarmány számitás alapjául nem szolgálhat.«

Strakosch azon az alapon, hogy a fenti két módszerrel megállapított eredmények még koránt sem mondhatók befejezettnek, továbbá tekintettel arra, hogy a végrehajtott kísérletek legnagyobb része állatokon eszközöltetett, s mert az állatok által felvett anyagok mint állati termék: tej, zsir, gyapju, hus vagy állati munka ismét az ember szolgálatába jutnak, alpmértékül a növényi termékek életteni haszon-

Szab., Rekord II. sorvetőgép

Losonci gyártmány.

2024

Sorba vet — sorba trágyáz!

Kívánatra szivesen küldünk árjegyzéket.

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérigénykösege
Budapest, V., Váci-körút 32. szám.

értéket -- az állati testben kifejtett hasznossági tényezőjük alapján állapítja meg. S miután Kellner O. a takarmányok igen nagy részén exakt physiologiai kísérletekkel határozta meg azoknak termelő képességét -- a számításokon alapuló emésztési módszerek helyett Kellner »keményítő-érték« elméletét fogadja el, mely Kellnernek azon induktív megfigyelésén alapul, hogy 100 gr. keményítő liszt, vagy más hasonló polysaccharid 2489 gr. testzsírt képez.

1 kgr. megemésztett keményítő lisztből lesz:	248 gr. testzsír
1 " " nyers cukorból	188 " "
1 " " nyers rostból	253 " "
1 " fehérjéből	235 " "

Vagyis meghatározott takarmánnyal takarmányozva, a test zsírbeli növekvése csak 4el-szorozandó -- a takarmány »keményítő értékének« -- meghatározásához. Ha most e »keményítő-érték« egységét pénzben fejezzük ki, -- a mi Kellner szerint 1 kgr. »keményítő-érték« mennyiségben 15.67 Pf. 1 kgr. emészthető fehérje pedig: 24.98 Pf. (németországi árakat véve fel) -- megkapjuk a hasznossági tényező értékét.*

Az »asszimilációs érték« kiszámításánál szereplő másik faktor a növény fogyasztási tápanyag elhasználási értékének a pontos megállapítása. Ez érték megállapításánál éles különbséget kell tennünk a *trágyaszükséglet*, mely változó és a *tápanyagszükséglet között*, mely minden egyes növényfajra állandó mennyiségű. A trágyaszükséglet ugyanis a különböző fajú növényeknek a tápanyag iránt tanúsított különböző absorbeáló tulajdonságán alapszik, melyben egyesek könnyebben, mások nehezebben képesek ugyanazon talaj tápsó tartalmából a megfelelő mennyiséget felvenni s ezen felvétel is az időjárás, a növény művelése, a talaj fizikai strukturája stb. állandó befolyása alatt áll. A tápanyag szükséglet azonban állandó, jelezvén vele azon tápanyag mennyiségét, melyet a termés a talajból felvesz. Ezért a fogyasztási érték meghatározásánál csakis ez utóbbi jöhet tekintetbe. Meghatározása a mennyiségnek egyszerű chemiai analysis segítségével eszközöltetik, s a végértékek »trágyaegységekben« fejeztetnek ki. Az elhasznált tápanyag pénzértékének megállapításánál, tekintettel arra, hogy az egyes hatóanyagok értéke is változik különböző műtrágyák szerint (pl. Wagner szerint, ha a nitrogénium salétromsavas natriumban 100, ugy a kénsavas ammoniában 88, a felnemárt Perugano-ban 80, a vérlisztben 63, a szarulisztben 63, a halguano-ban 64, a huslisztben 54, s a gyapjuporban 33) -- Strakosch elfogadja a Settegast ajánlatát s alapegységül az istállótrágya piaci-

* A takarmányok »keményítő-értékének« pénzértékben való kiszámítása egyszerű, ha a takarmány »keményítő-értékét« 100 kg. onként 15.67 Pf.-el vagy ugyanannyi fillérrel számítjuk s hozzá minden kg. emészthető fehérjére, miután az az emésztésnél, hus és tojéképződésnél külön jön tekintetbe még 10.25 Pf.-t hozzáadunk, 1 kg. emészthető fehérje »keményítő-értéke« 0.94. Vagyis 15.67 -- 0.94 = 14.73 és 24.98 -- 14.73 = 10.25

árát véve fel, annak értékét a benne foglalt nitrogenium -- és ásványi alkatrészek szerint határozza meg. S miután a talajban nagy mennyiségű a calcium; s a magnesium, kén és vas csak igen kis mértékben vonatnak el a talajtól, a számítás egyszerűsítésül elégséges, ha csakis a *nitrogenium*, *káli* és *phosphorsav* mennyiségére vagyunk tekintettel. Mellőzve Ebertnek, Goltznak és Wolffnak számításait Strakosch 1900--1905-ig végzett átlagszámításai alapján a káli, phosphorsav és nitrogenium 1 kg-jának értékét (németországi árakat véve fel) 17.8 Pfennig, 28.2 Pf. és 121 Pf.-ben állapítja meg a mi 1:1.56:6.85 viszonyzámnak felel meg. A növény tápanyag fogyasztásának pénzértékét tehát megkapjuk, ha a növény kálium talajfogyasztását 17.8. phosphorsav fogyasztását 28.2 s nitrogenium fogyasztását 121-el szorozzuk, ami a mi pénzviszonyaink alapján 21.40 fill. 33.8 fill. és 145.2 fillérnek felel meg. Kivételt képeznek ez alól a papilionaceak (pillangósvirágok), melyeknek nitrogenium fogyasztása a Hellriegel által megállapított symbiosis kapcsolatán = 0.

(Folyt. köv.)

Egy községi legelőjavítási tervezet.

(Az 1908. XLIII. t. c. alkalmazásáról).

Összeállította: *Biró János* ker. erdőfelügyelő.

III.

2. Bokorirtás és takarítás.

Ez az igen fontos munka megfelelő körültekintéssel és gonddal a következőképen foganatosítandó:

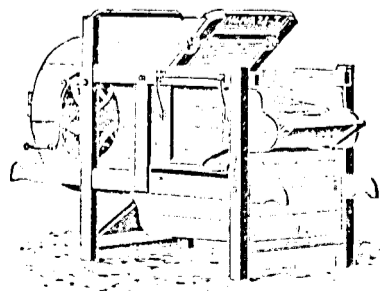
Az *északi fekvésű oldalakon*, ahol a talaj eléggé üde és nedves s a gyeppel nem szorul árnyékolásra, a bokrokat a *sík és lankás helyekről* teljesen lehet, illetve kell kiirtani. A *lejtősebb helyeken*, ahol attól kell tartani, hogy a marha a talajt feltápossa és a viz aztán abban kárt tehet, a bokrokat nem szabad egészen kiirtani, hanem csak kigyériteni annyira, hogy a marha azok között szabadon eljárhasson és a fü a bokrok között megnőhessen. A gyérités akként foganatosítandó, hogy a meghagyott bokrok *egyenletes elosztás* mellett, a területnek legalább egyharmad részét foglalják el és csak kétharmadrésze legyen bokormentes. Ott, ahol a bokrokban válogatni lehet, elsősorban azok hagyandók meg, a melyeknek lombját a marha megeszi (tölgy, bükk, gyertyán), mert akkor azok kettős célt szolgálnak; gyökérzetük által védik a talajt a károsodástól, levélzetük pedig a marhának eledelt ad. Ott pedig, ahol ilyen bokrok nincsenek, a galagonyából kell a szebb és erőteljesebb példányokat meghagyni; a kökény és csipkerózsa mindenütt kivágandó. Lehet azonban a talaj megvédése céljából a terület egyharmadán *fenntartandó bokrokat* gyérités nélkül, az oldalon harántosan, illetve vízszintesen

haladó *pásztákban is meghagyni*, különösen akkor, ha az oldal nagyobb terjedelmű és széles. A *meredek, laza és omlós talaju oldalaikon* bokrot irtani nem szabad, mert azokra ott talajkötés tekintetéből nagy szükség van. Ha a meredek oldal *talaja kötött* akkor a bokrokat lehet kigyériteni, de épen csak annyira, hogy azok között a marha eljárhasson.

A *déli fekvésű, verőfényes oldalon* a bokrokat még az egészen *sík fekvésű vagy lankás* helyekről sem szabad teljesen kiirtani, mert különben nyáron a gyepezet egészen kiszűl. Itt a fűnövény elősegítése végett egyéb fák hiányában, a jobb növésű erőteljes bokrokból kell legalább 7--10. lépésnyire egyet-egyét meghagyni, de nem szálsankint és felnyergelve, hanem a nélkül és *lehetőleg* csokrosan, hogy az összetartozó több törzsből idővel egy erőteljes és jó terebélyes koronájú, *árnyékot és védelmet nyújtó* bokor fejlődhesse. A felnyergelt, egyesszálu, és a marha által könnyen kitörhető bokor erre nem alkalmas. A déli oldalon *levő lejtős és meredek* helyeken a bokrok épen ugy kezelendők, mint az fennebb az északi oldalt illetőleg leírtatott.

A *bokrok kivágása*, illetve *irtása* a következőképen foganatosítandó. A földön szétterülő bokrot az egyik munkás ágainál fogva félrehajtja, a másik munkás pedig jó éles irtókapával a bokor tövét felkapálja s aztán a földszíne alatt 3--4 ujjnyira *szintesen, simán levágja* és a bokrot félre dobja. A harmadik munkás aztán rendes kapával jól felkapálja a bokor alatt levő mohát és azt a buckot, a melyen a bokor állott és a helyet, a mennyire kapával csak lehet, elegyengeti. Ha a bokor töve erős, ugy fejszével kell azt simán kivágni, de csonkát hagyni nem szabad, mert azokon a marha körmé igen megromlik, kivált, ha a bokor ferdén lett lecsapva, a mi feltétlenül kerülendő. Az irtást legcélszerűbb nyáron, *kánikulában elvégezni*, a mikor is a *nedv* a levágott bokor tövében és gyökérzetében megrökönyödik és az már nem sarjadzik dusan, vagy ha esetleg ki is hajt, a sarjak őszig már nem képesek megfásodni és télen át elfagynak. Mivel azonban a nép nyáron mezei munkájával van elfoglalva, a bokorirtás *rendszerint ősszel*, vagy kora tavasszal történik, a mikor is a bokrok tavasszal dusan kisarjadzanak. A friss sarjak egy részét a marha lerágja ugyan, de a másik részét nyáron kánikulában kapával okvetlenül le kell csapni, hogy az azután még esetleg keletkező sarjak őszig ne tudjanak megfásodni és télen elfagyjanak. Ha azonban ezt a csekély munkával és kis fáradsággal járó dolgot elhagyjuk, ugy a kitarított területen néhány év múlva *sokkal több bokor lesz*, mint a mennyi azok kivágása előtt volt, miként az a Kisó-mező kutja felett helytelenül kitarított területen is látható.

A kivágott bokrok rakásokba gyűjtendők

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek

az „Európa“-szerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő **„EREDETI KALMAR-ROSTÁK“** Ez évi ajándékajánlatokról szíveskedjék ingyen árjegyzőmat kérni.

KALMAR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

ERDÉLYRESZI VEZÉRKÉPVISELET SZÉKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE
Marosvásárhely, Székelyudvarhely és Seps szentgyörgy.

és az alább leirt módon, a *vizmosáskötésnél használandók fel*, a hol megbecsülhetetlen szolgálatot tesznek.

A bokorirtásnak legtöbb haszna és eredménye a legelő északi oldalán lesz, a hol a fűnöves sokkal jobb, mint a kisoványodott déli oldalon.

Miért is a *takarítás a legelő északi részén kezdendő* meg és a fenti utasítások szerint s azok szigorú szem előtt tartásával, az 1910. évben a történt megállapodáshoz képest a *bokorirtás legalább is 50 kholdon fogatosítandó*, a mibe a kihagyandó meredek részletek önként érthetőleg bele nem számítandók. A kitakarítandó területek hozzávetőleg 50 kholdnyi terjedelemben a miniszteri kirendeltség kolozsvár-megyei megbizottjának jelentésében állapítandók meg a helyszínén és a természetbe látható jelekkel megjelölendő, pl. o. a határba eső egyes fák és bokrok bemeszelése, vagy egyes bokrokra fetkötendő szalmacsóvák által. A kirendeltségi megbizott ezen alkalommal egyuttal megadja az utasítást is arra nézve, hogy a kijelölt területek közül melyeken lehet és kell a bokrokat teljesen kiirtani és hol szabad azokat és mennyire csak gyéritve kivágni. A kitakarított területek aztán lépésmértékkel felméréndők és amennyiben az 50 kholdat meg nem ütik, a kijelölés tovább folytatandó.

Ezenkívül a legelő déli részén pár év előtt célszerűtlenül kitakarított mintegy 60 kholdnyi terület fele, tehát *mintegy 30 kholdnyi terület utántakarítandó* s illetve a levágott tövisbokrok csutkói a fentiek szerint a föld színe alatt simán levágandók, az újból keletkezett sarjak lecsapandók, a buckás és mohás helyek pedig felkapálandók. A bokorirtás és takarítás rendjén különös gond fordítandó a legelőnek főleg északi részén elszórva és csoportosan levő *vadgyümölcs fákra és más erdei fákra*, hogy meg ne rongáltassanak és esetleg egyik-másik ki ne rágassék, mert azokra a legelőn igen nagy szükség van.

Egyrészt azért, hogy az állatoknak az idő viszontagságai és a nagy hőség ellen menedéket nyujtsanak, másrészt meg azért, mert gyökereikkel *kötik a talajt*, árnyékjuk pedig *védi a gyepet* a tulságos kiszáradás ellen. Még a kiszáradt fákat sem kell teljesen kivágni, hanem csak 2 m. magasságban lecsonkítani, hogy addig is, a míg elkorhadnak és kidőlnek a marhák hozzájuk dörgölözhessenek. A külföldön erre a célra külön oszlopokat ásnak be a legelőn.

3. Gyepes vakondturások és hangyabolyok lecsapása.

A fentiek értelmében 80 kholdon eszközlendő bokorirtás és takarítással kapcsolatban, illetve azzal egyidejűleg, az ezen területen szórványosan nem nagy számban levő gyepes vakondturások és hangyabolyok is, *egészén a földszíne*n simán lecsapandók és szétverendők.

4. Gyepesítés.

Az 1910. évi augusztus hó végén, de legkésőbb szeptember hó elején aztán a szóban forgó 80 kholdnyi területen levő csupasz foltok; tehát a kivágott bokrok tövében már tavasszal felkapált buckok és mohafészkek s általában a bokrok fűvetlen helyei, továbbá a lecsapott gyepes vakondturások és hangyabolyok helyei, vasgereblyével alaposan megmunkálendók, a miniszteri kirendeltség

által kiadandó magkeverékekkel beszórandók és a vetés kézzel gyengén aláakarandó Kivánatos és jobb volna ugyan a vetést tavasszal végezni, de hogy valamelyes sikere legyen azt legalább 6—8 hétig a legeltetés ellen mulhatatlanul tilalmazni kellene, ez pedig egy ilyen tulterhelt legelőnél, mint a bácsi, tavasszal igen bajos alig keresztülvihető dolog lenne. Ezért és mivel a tett tapasztalatok szerint az őszi vetés, ha jókor fogatosítatik, rendszeren jól szokott sikerülni, a csupasz foltok bevetése nyár végén terveztetik.

Ez esetben a még ősszel kikelő vetés a jövő évi legeltetési időny megkezdéséig annyira megerősödik, hogy száraz időben nagyobb kár nélkül legeltethető, esős időben azonban nem.

Mivel a foltok részben és pedig főleg fűfélékkel természetes uton is fognak begyepesedni, az alábbi magkeverékekből kat. holdankint átlag 2 kgr-ot számítva kell:

az északi oldalon 50 kholdra:	
50% fehér here	53 kgr.
30% komocsin	28 "
20% tarackos tippán	19 "
Összesen: 100 kgr.	

a déli oldalon 30 kholdra:	
40% fehér here	21 kgr.
30% komló here	20 "
30% szarvaskerep	19 "
Összesen: 60 kgr.	

Fogasolás.

Mivel a folytonos tapadás miatt, a talaj felső rétege a gyökérrzel együtt nagyon meg-tömődik és a gyepet alkotó növények ennél-fogva sem rendszeren kifejlődni, sem pedig megfelelően táplálkozni nem tudnak, mert az összetiport és megkeményedett talaj megnehezíti a levegő-, a napfény-, illetve a melegnek és a víznek a gyökerekhez való jutását; ezért a gyepet alkotó növények *fejlődésének és táplálkozásának* elősegítése végett — miként ugyanezért a szántóföldet megforgatjuk — a legelőt meg kell fogasolni, annál is inkább, mert a fogasolás egyuttal pusztítja a gyomnövényeket, a jóféle füveknél pedig a gyökerek megsértése által bujább-sarjadzást idéz elő. Kiszakítja továbbá a már teljesen elhalt fűtöveket, irtja a gyepzetre annyira káros mohát, elgyengíti a friss vakondturásokat és hangyabolyokat és jó szolgálatot teszen a szerte-szét heverő trágyalepények elosztásánál is. Szóval a fogasolás a legelőn minden tekintetben hasznos, kivált akkor, ha az évenként, vagy legalább 2—3 évenként rendszeresen megismé-teltetik.

A fogasolás éles fogu vasboronával, vagy legcélszerűbben *arra való lánchoronával* (Lacckeféle) eszközlendő és pedig sik helyen hosszban és keresztben, lejtős helyen meg szintes irányban legalább kétszer, s illetve egyszer oda és egyszer vissza. A boronák munkaközben ismételten meg kell emelni és a fogakat a kiszakított gíz-gasztól ki kell takarítani, a már gyepes hangyabolyokat és vakondturásokat pedig előzőleg — célszerűen már ősszel — le kell csapni ugyszintén az egyébb kisebb talajsérüléseket is, előbb megfelelően el kell egyengetni.

(Folyt köv.)

Az ujbör kezelése.*

A feltöltés. A mustot, hogy tökéletesen kiejedjen, 15—20° C. meleg helyen kell tartani. A heves erjedés alatt az aránylag magas hőmérsékletű helyiségben sem történhetik a bornak baja, mert a felületét nagy tömegben ellepő szénsav megvédi a betegségek ellen. Mihelyt azonban az erjedés csendesedni kezd, mind nagyobb és nagyobb veszedelem fenyegeti az ujbort, mely összetételénél fogva is igen alkalmas arra, hogy benne különféle borbetegségek csirái tanyát üssenek. Fokozza a veszedelmet a bornak és helyiségnek magas hőfoka és azon körülmény, hogy a hordók nincsenek teletöltve. Első dolgunk legyen tehát, mielőtt a zajos erjedés megszűnt, a hordókat annyira teletölteni, a mennyire az erjedés enged, és igyekezzünk a bort mielőbb hűvösebb pincében elhelyezni (rendszerint az első fejtés alkalmával), fűtött erjesztőhelyiségben pedig szüntessük be a fűtést.

Az első feltöltés* tehát mindjárt a zajos erjedés után történik. Egészen teletölteni a hordót ilyenkor még nem lehet. Az erjedés előrehaladtával azonban a must részint elpárolgás, részint szénsav elszállása, részben pedig lehülés következtében folytonosan veszít térfogatából. Ezt a térfogatmennyiséget *hetenkénti* feltöltéssel pótolni kell. Végre, mikor az erjedés teljesen megszűnt, színültig tölthetjük a hordókat és rendes akonadugóval látjuk el.

Az elpárolgás azonban ezután sem fog szünetelni. A hordóból szesz és vízrések párolognak el és ezeket ismét és ismét pótolni kell. A töltögetés tehát az ujbör egész kezelési ideje alatt megszakítás nélkül folytatni kell, *kezdetben hetenkénti, később kéthetenkénti* színültig feltöltvén az összes hordókat, úgy hogy az akonadugók állandóan borba érjenek, attól megdagadjanak és az akonanyilást teljesen elzárják.

Az ujbör feltöltéséhez mindig *hasonló minőségű ujbort használjunk*. Pazarlás volna e célra már kész óbort felhasználni. A töltögetésre szánt bort kisebb edényben vagy palackokban kell készletben tartani. Hordóban tartott öblögetőbor legtöbbször félben áll és kénezással védelmezzük a betegségek ellen.

A töltögetéshez teljesen tiszta és olyan alkalmas edényeket kell használni, melyekkel a bort el nem csöpögtetjük a hordón. A hordókat az akona tájékán alkalmazott gyenge kocogtatás mellett színültig feltöltjük, úgy azonban, hogy a visszahelyezett és jól bevart akonadugó ne okozzon borkiömlést. Az esetleg mégis kicsordult vagy elcsepegett bort azonnal szárazra fel kell törölni.

A must, mire borra lesz részint az erjedés, részint hőmérsékletváltozás, továbbá elpárolgás, majd később a fejtések (söprű, aljbör) következtében sokat veszít mennyiségéből. A must térfogatához viszonyítva a 2-szer, 3-szor fejtett fehér ujbör 8—10%, a vörösbör 5—6% veszteséget szenved. Hogy ez a veszteség a mennyiségen kívül ne történjék egyszersmind a minőség rovására is, arról a szorgalmas töltögetés által kell gondoskodni.

Fejtés. Mihelyt a bor a főerjedés után lehülve nyugodt állás mellett megülepedett és némileg megtisztult, le kell az üledékről fejteni. Néha megtörténik, hogy az új bor nem akar megtisztulni, ilyenkor nem kell a tisztulást megvárni; ha zavaros is a bor, le kell fejteni, mert az első fejtésnek az a célja, hogy a bor a fenekére ülepedett, u. n. *seprűről* mielőbb lekerüljön. A seprű u. i. csupa olyan anyagból áll, melyek nem valók borba és melyek igen gyorsan bomláznak, rothadásnak indulnak. Ha az első fejtéssel addig várunk míg ez a felbomlás csakugyan beáll, akkor a rothadó seprűből származó kellemetlen szaga gázok az üledéket újból felzavarják és belőle a bor kellemetlen szagot és ízt vesz magába (söprűiz). Viszont

* Mutatvány Szilárd Gyulának most megjelent: „Szőlő és pince” című könyvéből. A könyv a Patria kiadása és ára 4 kor. Szerk.

tulságosan sietni sem jó az első fejtéssel, mert a veszedelmes üledéknek csak egy részét tudnók eltávolítani. Mindenesetre várjuk meg, míg a hordó fenekére szállott söprű kellőleg összetömörül és egybeálló tömeget képez, úgy hogy a hordó fenekén nem zavaros hig lé, hanem sűrű sárszerű pép marad vissza.

Mint az ujbornál egyáltalán minden fejtés, úgy az első is *csapon át, nyíltan, a levegőnek teljes hozzájárulása mellett történjék.* Az első fejtésnek ugyan főcélja az, hogy a bort a söprűtől elválasszuk, nem kevésbé fontos azonban a fejtésnek másik célja, hogy a bor minél több levegővel érintkezzék. A levegő oxigénje u. i. a borra tisztítólag és érjelőleg hat. A bornak fehérjeanyagi és nyálkás részei az oxigénnel érintkezve, nehéz, oldhatatlan csapadékot képeznek, a borból kicsapódnak és később leülpednek. Ezért tapasztalhatjuk, hogy fejtés után a bor mindaddig megzavarosodik, míg csak fölösleges fehérjeanyagok foglaltatnak benne. Hatással van az oxigén a bornak egyéb alkotórészeire is, így elsősorban az illat- és a színezőanyagokra. Főleg az oxigén hatásának kell tulajdonítanunk azt az előnyös változást melynek folytán a többé-kevésbé nyers ízű ujborból finom zamatu; kellemes, sima ízű óbor keletkezik. A nyílt fejtés szükséges végül azért is, hogy a borból elszálljon a fölösleges szén-sav és egyes — talán különösen nem is érezhető — kellemetlen szagú gázok, pl. kénhidrogén (zapotjásszag) stb.

Ha az ujbort a felerjedés után nem tisztul, kellemetlen zavarodást és beteges külsőt mutat, ez esetben óvakodjunk azt nyíltan lefejtteni hanem a levegőnek lehető kizárása mellett fejtjük át kénezett hordóba, melyben hl-ként 2 gramm ként elégettünk. Ha itt megtisztult másodszor már nyíltan fejtjük.

Fejtés előtt tehát szükséges, hogy az ujbornak viselkedését megvizsgáljuk. E célból félig töltünk egy üveget borral és azt levegővel jól összerázzuk. A törésre hajló beteg bor sokszor már néhány óra múlva, de egy két nap múlva biztosan barnás, vöröses vagy még sötétebb színváltozást szenved és teljesen megtörik. Ebben az esetben *zártan* kell fejtetni. Ha azonban csak egyszerű zavarodást mutat, nyíltan fejtjük.

Az első fejtésnél nemcsak a beteg borokat, hanem az egészségeseket is tanácsos kénezett hordóba fejtetni, mert ezáltal a bornak tisztulását és későbbi érését hathatósan elősegíthetjük. A kénessav u. i. hasonló hatással van a fehérjeanyagokra, mint a levegő oxigénje. A nyíltan és kénezett hordóba átfedett borból tehát a fehérjeanyagok fokozott mértékben kicsapódnak, annak tisztulása gyorsabb és tökéletesebb lesz. Egészséges szőlőből szűrt bornál elég, ha hl-ként 1 gramm ként égetünk el, rothadt szőlőből készített borhoz hl-ként 2 gramm szükséges.

Nem szabad azonban a bort kénezett hordóban fejtetni akkor, ha mindjárt az első fejtés után utóerjesztési akarjuk.

Az előadottak után világos, hogy bármilyen tisztán lefejtettük az ujbort a söprűről, az a levegővel való érintkezés folytán, esetleg részben a kénessav hatása következtében ismét megzavarosodik, de később megtisztul és fenekén újabb üledék keletkezik. Erről az üledékről a második fejtés alkalmával huzzuk le a bort.

A második fejtésnek meg kell előznie a tavaszi utóerjedést. Kivételt képez az az eset, mikor az utóerjesztés mindjárt az első fejtés után következik. Erjedés alatt u. i. a fejlődő szén-sav a bor üledékét felzavarná, szükséges tehát, hogy az utóerjesztés előtt ezt az üledéket eltávolítsuk. A második fejtésnél talált üledék sokkal kevesebb és higabb, mint az első fejtés söprűje. A második fejtés ugyanúgy nyíltan történik, mint az első. Tekintettel arra, hogy a második fejtést az utóerjesztés fogja követni, nem szabad a bort kénezett hordóba fejtetni.

Ha a bor ósszettel tökéletesen kiforrott is úgy, hogy utóerjedésre számítani nem lehet, akkor is le kell fejtetni az ujbort tavasszal, mi-

előtt a pince felmelegednék, mert ilyenkor a hőmérséklet-változással áramlás áll be a borból és felzavarodik.

Az utóerjedés befejeztével a bor ismét megtisztul és ezen tisztulás után következik a harmadik fejtés. Ez szintén nyíltan történik és fejtethetjük a bort kénezett hordóba is.

Hogy ez a három fejtés mikor történjék, arra nézve határozott időpontot megállapítani nem lehet. Ez mindig a must és bor minőségétől, a helyiségtől és az erjedés lefolyásától függ. Közönségesen mégis december, március és június hónapokban történnek a fejtések.

Magát a háromszori fejtés szükségét és az ujbort kezelésének ezen alapon történt besorozását is csak mint általános szabályt kell tekintenünk, mely alól számos esetben kivételnek van helye.

Ily kivételt képeznek a közönséges asztali borok melyek egyéves korokban legjobb minőségűek, ezen időn túl fokozatosan veszítenek értékükből, tehát kívánatos, hogy még a fiatal korban minél előbb kerüljenek fogyasztás alá. Az ilyen bort az elsőévben négyszer-öttször is fejtjük.

Homokon termelt borok aránylag több fehérjét és nyálkás részeket tartalmaznak, sávos szegényebbek és lágyabbak, mint a hegyi borok, ezeknél tehát a gyakori fejtés szintén indokolt.

A nehezebb, lassan fejlődő finom borokat kisebb edényekben tartjuk, de őrizkedünk a gyakori fejtéstől.

Az ujbornak többszöri átfajtása alkalmával az eddig említettek kivül még egy célt kell elérnünk: *borunk minőségének kiegyenlítését.* Kisebb pincében is gyakori, nagyobb pincekezelésnél meg nem éppen mindennapi dolog, hogy ugyanazon minőségű, egyazon elnevezés alatt forgalomba hozandó borunkat több hordóban kell kieresztetni és eltartani. Egyik hordóba egyik, másik hordóba más szőlőfajtának bora kerül, talán a présmustot is külön hordóba gyűjtöttük stb. Hogy a hordóknak különböző tartalma egyöntetű, kiegyenlített legyen szükséges, hogy részben már szűretnél gondoskodjunk a mustnak megfelelő keveréséről. Még inkább tehetjük ezt a fejtésnél úgy, hogy a kisebb hordók tartalmát nagyobb hordóban, kádban keverjük össze, vagy ha ilyen nagyobb edénnyel nem rendelkezünk, az egyes hordók tartalmának arányos összefajtásáról gondoskodunk.

Szilárd Gyula.

IRODALMI SZEMLE.

A kanári madár ápolása, kezelése és tenyésztése cím alatt most jelent meg egy ügyesen szerkesztett és jól megírt kis kézikönyv, amely magában foglal mindent, amit erről a kis házi kedvencről tudnunk kell. A kanári madár annyira el van terjedve hazánkban is, hogy örömmel látjuk e hézagpótló művecske megjelenését, amelyből megtanulhatjuk az ápolás, gondozás és tenyésztés körül való teendőket. Sok sok hasznos útmutatást találunk e művecskében, a melyek ismeretét feltétlenül szükséges mindazoknak, akik kanári madárral bírnak, vagy azok tenyésztésével foglalkoznak. Azt hisszük nagy kelendőse lesz ennek a magyar nyelven egyedül álló művecskének, mert alig van család ahol ez a becézet aranysárga madárka ne élénkítő csattogásával a házat. Ára e művecskének 1 korona. Kapható minden könyvkereskedésben, de az összeg előleges beküldése után a kiadó Löw növények könyvkereskedése Budapest, IV., Sütő-utca 5. bérmentve küldi meg mindenkinek.

A nép gazdasági kiképzése. Egy évtizedet meghaladó munkásság adatait tárja elő az a testes könyv, mely a földmívelésügyi miniszteri kiadványok sorában, mint hetvenhetedik mű megjelent. Szól azokról a népies teli előadásokról és háziipari kurzusokról, amelyeket a földmívelésügyi miniszterium munkássági osztálya rendezett. Megtudjuk a miből, hogy a múlt évben 472 háziipari kurzust tartottak,

amelyen 374.800 tárgy készült majdnem ennyi korona értékben. 75 községben háziipari termelő szövetkezet alakult közel 5000 taggal. Ezen szövetkezetekben a múlt télen 850.000 tárgy készült félmillió korona értékben. Gazdasági előadást 1.337 községben tartottak. A gazdasági előadások száma 4425 volt. Most a télen közel 16.000 munkás háziipari kiképzése van folyamatban. 550 községben tanítják a népet az egyes vidékeknek alkalmas gazdasági háziiparra. A gazdasági előadások száma 4400-on felül van.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ Átterjed-e a gümőkór az állatról az emberre? Az amsterdami vágóhid két állatorvosa gümőkóros állatok boncolása közben fertőzte magát. Az egyik a fertőzés valószínűleg észrevétlenül maradt apró bőrsebzésen át történt, a másikon egy sertés gümőkóros nyirokcsomóinak felmettszése alkalmával. Az első esetben egy göb fejlődött, melyet mivel nyirokcsomóduzzanat nem lépett föl, állandó pontos megfigyelés alatt engedték továbbnőni. Három év alatt borsómelegkoraságra növekedett. A második esetben a mindjárt kezelés alá vett seb nem gyógyult, hanem itt is egy göb fejlődött, melynek átmérője két hónap múlva 1 cm. volt. Mindkét göböt, mely többnyire bővérű volt, néha azonban hirtelen anaemiássá lett, egyidejűleg extirpálták. Az idősebb göb anynyíra szívós és kemény, hogy belőle mikroszkópos metszeteket nem lehetett készíteni, evvel szemben a fiatalabb göbből készült metszetekben tuberkolózis bacillusokat sikerült kimutatni. Az idősebb rostos göbből vett darabkával beojtott tengeri malac három hónap múlva kiirtott és gümőkórmentesnek találtatott; nem úgy a lágyabb göbből beojtott tengeri malac, melyben három hónap alatt általános gümőkór fejlődött ki. Ennek a tengeri malacnak a lépéből készített emulsióval két egészséges borjut ojtottak be; mindkettőn helybeli reakció fejlődött a hónalj nyirokcsomók megduzzadtak, majd a hőmérséklet emelkedett (41° C.-ig), az állatok lesoványodtak, köhögtek, az egyiknél polyuria lépett fel, vizelete fehérjementes, üledékében gümöbacillusok nincsenek. A fertőzést követő 35. napon az egyik borju leöletett, az ojtás helyén számos összefolyt, de el nem genyedt gümő találtatott, a tüdőben miliáris gümőkór, a lépben a májban, a vesékben számos gümő. A másik borju két hónappal a fertőzés után öletett le; ennek tüdejében, lépében, májában és veséiben voltak gümők, de a nyirokcsomók közül csupán az ojtás helyével szomszédos baloldali felületen nyaki nyirokcsomók mutattak gümőkóros elváltozásokat.

A leirtakból kitűnik, hogy a sertésből származó gümöbacillusok az embert fertőzhetik és innen tengeri malacban ojtva a borjura is pathogének. Az embereken keletkezett gümők kimetszése miatt kérdéses, hogy az ojtási tuberkolózis mennyire fejlett volna tovább.

Dr. Z.

+ A yoghurt. A yoghurt (yaourte) Törökországban és Bulgáriában nagyon elterjedt és kedvelt, tejespuddingszerű étel, melyet felére vagy harmadára besűrített, avagy besűrítetlen tejből kevés régiebb yoghurtnak, vagy fermentumának beoltásával készítenek. Ezt a fermentumot Bulgáriában »maja«-nak nevezik, amely sárgásszínű, gyengén savanyu por és nem más, mint beszáritott yoghurt. Miután a tejet felére besűrítették, 40–50° C-ra lehűtik s annyi majat kevernek hozzá, hogy minden negyedliter teje körülbelül egy kávéskanálnyi jusson belőle; ezután állandóan 40–50° C-on tartják a tejet s 10–14 óra alatt a gyengén és kellemesen (kissé édeskésen) savanyu yoghurt készen van. Többnyire kenyérré keverve, esetleg mint a pudlingot, gyümölcslével leöntve, fogyasztják.

A yoghurt könnyen emészthető, tápláló eledel s azért újabban az orvosok figyelmükre kezdik méltatni. A híres Mechnikov-nak, a

párizsi Pasteur intézet egyik igazgatójának, valamint másoknak vizsgálatai szerint a joghurt a belekben végbemenő káros rothadási folyamatokat — az ezeket előidéző baktériumok elszaporodását meggátolva — megakadályozza. Minthogy pedig az említett rothadási folyamatok bizonyosan, a szervezetre mérgezően ható anyagok képződésével járnak: ha ezek keletkezésének gátat vetünk, ezzel egészségünk fentartásán munkálunk. MecsNIKOV épen ezért a joghurtban olyan szert vél látni, amely alkalmas lehet korai megöregedés ellen védelmet nyújtani, illetőleg az életet meghosszabbítani. Nem hathatjuk azonban tekinteten kívül, hogy a bélrothadás csökkentésére nemcsak a joghurt, hanem más, hozzá hasonló készítmények, sőt maga az egyszerű aludtej avagy a tejsavbaktériumok beoltásával készített savanyutej, is alkalmasak s így a joghurt e téren nem az egyetlen

+ Hazánkban vadonban termő thea.

A fekete vagy földi szedernek (Brombeere) fiatal, gyenge levelei, ha a portól, a földes részekről megtisztítatnak és apró-hosszú darabokra vágva a napon megszáritatnak, a valódi kínai theához hasonló jóízű theát szolgáltatnak, sőt mondhatni a kereskedésekben kapható, gyakran a kesernyős fűzfalevelek stb. által hamisított theáknál sokkal jobbat.

Miután a fekete szeder majdnem minden vidéken, nedves helyeken a csörgedező patakok partján előfordul s miután a levelek szedése és megszáritása semmi költséggel nem jár s miután azt a Dráva mellett Somogyországban magam is megízleltem, egészen jóízűnek és határozottan a kínai thea helyett használhatónak találtam, azért merem ajánlani.

Aki a kínai theát szereti s minden előítéletet félre tud tenni, próbálja meg a fekete szederből előállított hazánkban vadonban termő theát megízlelni s hiszem azt, hogy azután magának gyűjteni és élvezni is fogja.

A levelek szedése a természet előrehaladottságához mérten május hó elején vagy közepén táján eszközölnöd.

A megszáritott levelek hasonlóképp mint a kínai thea dobozokban tehetők el és száraz helyen tartandók. K. Ö.

+ **A vértetű leküzdése.** Ha vértetű ellen eredményes küzdelmet akarunk folytatni, akkor: 1. a hideg időszakban annak irtása érdekében többet kell tenni, mint a hogy általában szoktuk; 2. tekintettel kell lenni arra, hogy már nyáron a szárnnyas vértetű révén a fáról-fára való áthurcolás bekövetkezik; 3. a vértetű előfordulását most már a körtefákon is konstatálták s így figyelmünket erre is ki kell terjeszteni. Ajánlatos olyan almafákat ültetni, a melyek a vértetűnek ellentállanak, pl. a francia ranettet stb. A *gyökértetű ellen legjobban úgy védekezünk, hogy a földet a jatorzse körül elszedjük, 1—2 kg. dohányport (a mely dohánygyárákba kapható) a gyökerekre szórunk és aztán földdel befedjük.* A föld felett folytatandó küzdelem céljára kémiai és mechanikai szereket a gyökéren alkalmazunk. Ha fecskendővel éles lövéssel hideg vizet fecskendezünk ki, tömegesen leránthatjuk a tetűt. Ezt többször ismételve, elpusztíthatjuk a tetűt. Permetezésre és kenésre legjobban használunk egy keveréket, a mely áll 3 kg. dohányból, 2 $\frac{1}{2}$ kg. kenőszappanból és 1 $\frac{1}{2}$ kg. kozmaolajból 100 liter vízbe adva. A dohányt felfőzzük, a szappant kis mennyiségű vízben oldjuk és aztán keverjük és felhígítjuk az egészet a jelzett arányban. Továbbá használhatunk *petrolszappant, 125 kg. kemény szappant 1 $\frac{1}{2}$ liter vízben oldunk és 1 liter petrolcummal fecskendezzük egymás közé, a míg tejfalszerű keverék lesz belőle. Ezt a keveréket aztán 10—20 szoros vízmennyiséggel felhígítjuk.* E munkálatokat késő ősszel és télen hajtjuk végre október végétől és november elejétől kezdve; az ősszel megtámadott fákat megpermetezzük vagy csattal bekenjük. A mésszel való bekenést azután később alkalmazzuk. Májusban utánna nézünk, nincs-e baj a

fákon? Nyáron utólag még egyszer kell a permetezést vagy ecsetelést alkalmazni.

+ **Takarmányozási kísérletek malacokkal.** Ama kérdés megoldása végett: vajon a fiatal malacokat képes-e anyjuk haszonnal táplálni, vagy pedig előnyösebb-e minél hamarabb elválasztani anyjuktól? *W. A. Henry*, a kísérleteknek egész sorát vezette keresztül, amelyeknek lefolyása főbb vonásaiban a következő volt:

Négy anyakocát közvetlenül a malacozás előtt külön istállóban állított fel. A malacok súlyát születésük után azonnal, később pedig elválasztásukig (10 hetes korukig) hetenkint egyszer megmérte. A koca és a malacok által elfogyasztott takarmányról pontos jegyzéket vezetett, melybe a takarmánynak pénzbeli értékét is beírta. Száz fontnyi élősúlyszaporodás elérésére a szopós malacoknál szükséges volt a II. csoportnál:

184 font tengeriliszt és 482 font lefőlözött tej.

Az elválasztás után ugyanezeknél szükséges volt:

187 font tengeriliszt és 562 font lefőlözött tej.

A III. csoportnál szükséges volt a 100 font élősúly-gyarapodás elérésére a szopós malacoknál:

116 font tengeriliszt és 332 font lefőlözött tej.

Az elválasztás után ugyanezeknél a fenti eredményt 115 font tengeriliszt és 239 font lefőlözött tej idézte elő.

A tengeriliszt és a lefőlözött tej egyesítése kitűnő eredményt idézett elő; a tengeriliszt és korpa is jól beváltak. A kocának zabdarával való etetése nem mutatkozott jövedelmezőnek. A szopós és elválasztott malacoknál 100 font súlygyarapodás eléréséhez szükséges takarmánymennyiség közötti különbség csekély, a számok azonban olcsóbbnak mutatják az anya által való táplálkozást. Téves vélemény tehát a kocát éheztetni, azt gondolva, a malacai az elválasztás után a takarmányt jobban fogják értékesíteni. A jelen kísérlet eredménye éppen azt mutatja, hogy a kocát mielőtt malacait elválasztjuk, lehető dusan lehet táplálni, anélkül, hogy ezáltal a malac életét vagy egészségét veszélyeztetnők, s hogy a malacokat nem elég korán szoktadjuk hozzá a nekik megfelelő takarmányhoz. A jó táplálásnak azonban az elválasztás után is folytatódni kell, hogy a takarmányt jól értékesítsék.

+ **A gyömolcsök gyógyító hatása.** Sokan nem tudják hogy némely gyömolcsnek gyógyító hatása van. Így a citrom a leggyógyítóbb valamennyi gyömolcs között, mert tisztítja a vért és a mirigyeket és feloldja a képződményeket. Hasonló hatása van a narancsnak is, melynek a héja a legjobb gyomorerosító. Az alma azzal válik ki a többi gyömolcs közül, hogy igen sok vasat tartalmaz és így különösen sápkórosoknak és vérszegényeknek ajánlható. Tartalmaz azonkívül oxigént is, melyet átvesz a vér s ezzel megkönnyíti a tüdő működését. A körte is igen tápláló és sok meszet tartalmaz, amiért különösen a csontképződésre van nagy hatással. A szőlő szintén tisztítja a vért és a beleket, míg a földieper, mely sok foszfort tartalmaz, az idegbetegekre van gyógyító hatással.

+ **Elsárgult fehérnemű fehér színű lesz,** ha savóba tesszük s még pedig az erősebbet 48 a finomabbat 24 órára, azután szappannal langymeleg vízben kimossuk és kicsavarva jól megszáritjuk. Ha előszörre nem tisztulna meg a fehérnemű, úgy az eljárást meg kell ismételni.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK

A nép gazdasági kiképzése. Egy évtizedet meghaladó munkásság beszédes adatait tárja elő az a testes könyv, mely a földművelésügyi miniszteri kiadások sorában, mint hetvenhetedik mű megjelent. A könyv szól azokról a népies

téli előadásokról, a melyeket a földművelésügyi miniszterium munkásosztálya rendezett. A múlt évben 472 háziipari kurzust tartottak, a melyen háromszázhetvennégyezer nyolcszáz tárgy készült, majdnem ennyi korona értékben. Hogy milyen terjedelmű foglalkozás ma már a gazdasági háziipar, arról érdekesen tájékoztat az a körülmény, hogy hetvenöt községben már háziipari termelőszövetkezet alakult csaknem ötezer taggal és ezekben a szövetkezetekben nyolcszázötvenezer tárgy készült a múlt télen, félmillió korona értékben. A háziipari szövetkezetek hova-tovább nagyobb kedvvel alakulnak, de természetesen még mindig nemcsak ezekben merül ki a gazdasági háziiparral való foglalkozás, mert a családtagokkal együtt ma a gazdasági háziiparral foglalkozó kezek számát százezerre tehetjük Évről-évre nagyobb terjedelmű az a munkásság, a mely a nép gazdasági kiképzését óhajtja. Az egész országot felöleli ez az akció és a múlt évben hivatalos adatok szerint 1337 községben négyezernégyszázhuszöt gazdasági előadást tartottak. El lehet mondani, hogy nincs az országnak olyan félreeső kis faluja, a hová a modern gazdaságvitel ismeretei az előadók ajkáról egy egy télen el ne hangzottak volna és ha rendszeres gazdasági ismeretet közölni nem is tudtak, de mindenesetre felköltötték a gazdasági haladás vágyát és szellemét a melynek még a legkisebb gazdaságban is, számos nyomát kedvező jelenségét lehet tapasztalni. Ez a szép akció évről-évre nagyobb munkaterületet foglal el. Az idei télen tizenhatezer munkás háziipari kiképzése folyik. Ötszázötven községben tanítják a népet az egyes vidékeken alkalmas gazdasági háziiparra. Három megyét kivéve, a hol a gazdasági képzés már előre haladt, az egész országban lesznek gazdasági előadások, a melyeknek száma négyezernégyszázon fölül van. A magyar nép tanulni vágyó kedvére jellemző, hogy mind a háziipari kurzusokra, mind pedig a gazdasági tanításokra nagy számban jelentkezik a falu népe és sok helyen a gazdasági tanítás átváltozik vitázó estévé, mert a hallgatóság maga is részt vesz a kérdések föladásában és szakmánacsok kérésében.

Törvényjavaslat a városi és községi takarékpénztárról. Az ország több nagyobb városában és községében már régebb idő óta mozgalom indult meg, hogy jövedelmeik fokozására takarékpénztárakat létesítsenek. Több község a belügyminiszteriumhoz már az alapszabályokat is felterjesztette, a melyek elintézése és jóváhagyása után az új takarékpénztárak működésüket megkezdték volna. E körülmény arra indította a belügyminisztert, hogy a községi takarékpénztárak intézményének egyöntetű szabályozását törvény útján biztosítsa, s a belügyminiszteriumban az erre vonatkozó törvényjavaslat már jóformán teljesen elkészült. A míg a törvényjavaslatot a képviselőházban nem tárgyalják, illetőleg az törvényerőre nem emelkedik, a miniszterium a felterjesztett alapszabályok jóváhagyását függőben tartja.

Eladásra bejelentett száritott szeszmoslék. A szeszadó törvényre vonatkozó 1908. XXVIII. t. c. 88 §-a értelmében a mezőgazdasági és ipari szeszfeldéktől évenként elvont kontingensért nyújtandó kártalanításra csak azon szeszfeldék tarthatnak igényt a melyek a szeszfeldéből kikerülő moslékot vagy maguk használják fel, vagy pedig hazai gazdaságoknak adják el.

A törvény ezen rendelkezése alapján f. évi január hó 2-ig beérkezett jelentések szerint Leipziger Vilmos budapesti cégnél (V. Széchenyi u. 1.) január—március hónapok folyamán mintegy 3500 q.; a Neumann testvérek aradi cégnél mintegy 3000 q. szeszmoslék kerül eladásra.

Felhívják ez uton is az ország gazdaközönségét, hogy amennyiben szeszmoslékra szüksége lenne, annak beszerzése végett forduljon közvetlenül fentnevezett szeszfeldé vállalkozókhoz.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A vetések állása.** Most tette közzé a földművelésügyi miniszter a gazdasági tudósítók jelentései alapján készült vetésjelentést. E jelentés szerint a múlt hó második és január hó első felében az időjárás általában szokatlanul enyhe, sőt verőfényes napokon néha tavaszias is volt; gyakori esőzések, köd és elvétve havazás is fordult elő. A lehullott csekély hó az esős és fagypontra felüli időjárás következtében csakhamar eltűnt és csak a magasabb hegyi vidéken tartja magát. Az igen buja és erős őszi verésekben, bár azok csaknem mindenütt hótakaró nélkül állanak, a helyenkint előfordult kisebb éjjeli fagyok kárt nem okoztak. Általában az őszi vetések állapotát a beérkezett jelentések tulnyomó része kedvezőnek, sőt helyenkint igen kedvezőnek jelzik. Ugy az őszi rozs, mint az őszi buza és repce, valamint az őszi árpavetések az enyhe időjárás mellett erőteljesen és szépen fejlődnek, többnyire üdezőldék és tömör pázsitszerűek, sőt még a késői vetések is többnyire jól megerősödtek és bokrosodtak. Egér- és rovarkár felől ezuttal kevesebb a panasz. A gabonavetések elvétve rozsdá jelenlétét is észlelték. A mennyire az időjárás lehetővé tette, a nagyon buja őszi vetéseket, leginkább a rozsot továbbra is legeltették. A külső gazdasági munkálatok csaknem szünetelnek. A munkát nagyon megnehezíti a sok esőzéstől egészen felázott utak állapota. A mennyiben a talaj állapota lehetővé tette, szórványosan még szántással is foglalatoskodtak. Jelentékeny megtakarítást okozott a helyenkint szűk takarmánykészletben az a körülmény, hogy az enyhe időjárás következtében a jószág csaknem az egész tél folyamán legelőkön táplálkozott, sőt a juhok nagyjából még most is legelőn élnek. Takarmány hiánya miatt nem merültek fel komolyabb panaszok, ellenben nagy szükség mutatkozik az alomban és szalmában, melyet sokfelé tőzeggel, lombbal és homokkal pótolnak. Az állatállomány kitelelése jónak ígérkezik.

— **Tanulmányut Dániába és Svédországba.** Az O. M. G. E. júniusban három hétre terjedő gazdasági társas tanulmányi kirándulást rendez Dániába és Svédországba a mezőgazdasági intézmények tanulmányozása céljából. A tanulmányut költségei Budapesttől Stokholmig, a tanulmányut végső állomásáig és vissza Budapestre szóló II. osztályú gyorsvonati jegy, a szükséges hajóközlekedéseknél I. osztályú hajójegy, az állomáshelyeken szálló, reggeli és napi étkezési költségei, a kirándulások kocsiautombiljai, utikönyv, vezető, közös bóravalók és egyéb közös kiadások költségeivel együtt, mintegy ezer korona. Az utirány Budapest, Oderberg, Berlin, Hamburg, Vandrup, Kolding, Oden see, Koppenhága, Malmö, Stokholm, Malmö, Trelleberg, Sassnitz, Berlin, Oderberg, Budapest.

— **Tenyészállatvásár Budapesten.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által február hónap 27. és 28. napjain a Tatterszall istállóiban rendezendő tenyészállatvásár és gépkiállítás előkészítő munkálatai már megkezdődtek. *Jesszenszky* Pál királyi tanácsos ügyvezető titkár most küldte szét a bejelentési íveket, értesítvén a tenyészőket, hogy a bejelentési határidő február 10-én jár le. A vásár, úgy mint az előző évi tenyészállatvásárok, díjazással lesz egybekötve. Érdeklődők az O. M. G. E. titkári hivatalához (Budapest, VIII. Köztelek) forduljanak.

— **Tenyészállatvásár Szébenben** Az állam és Szébenvármegye által segélyezett és

pénzbeli díjak és dícsérő oklevelek kiosztásával egybekötött XXI. időszaki tenyészszarvasmarhavásár Nagyszebenben 1910. évi március hó 30. és 31-én tartatik meg.

— **A bor-export Németországba.** Az új német bortörvény értelmében tudvalevőleg minden német területre exportált bor vegyvizsgálat alá esik, ami a magyar bor, bortörköly és must kivételét nagyon megnehezítette. A legutóbb tartott magyar — német — osztrák vámkezelési konferencián ezt a nehézséget sikerült bizonyos mértékig enyhíteni, amennyiben a német kormány hozzájárult ahhoz, hogy a magyarországi vegykísérleti állomások vegyelemzéseivel ellátott magyar borok minden további vizsgálat nélkül exportálható Németországba. Ez az új vámkezelési rend 1910. január 1-én lépett életbe.

— **Gazdatiszti egyesületek címei.** A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete sérelmesnek találta a földművelésügyi miniszternek azon határozatát, melylyel a Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesületének a Gazdatisztek Országos Egyesülete címet engedélyezte. E cím használatának engedélyezése miatt a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete fel is irt a földművelésügyi miniszterhez s hivatkozva arra, hogy ezzel rajta jogsérelem esett, kérte, hogy a miniszter vonja meg a Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesületétől a cím használatának jogosultságát. A miniszter méltányolva az egyesület kérelmét, azt most teljesítette.

— **Vetőmag termelésünk fejlesztése.** A *Tallian* Béla volt földművelésügyi miniszter elnöksége mellett közelebről megalakult Kertészek és Kertgazdák Országos Szövetkezete mozgalmat indított az évi 14 millió korona értéket meghaladó külföldi vetőmag behozatal csökkentése s a hazai magtermelés fejlesztése érdekében. A magtermelésünk terén ezideig tett kísérletek eredményeinek tisztázása s a termelés sikere érdekében jövőben követendő helyes irány megállapítása, valamint az értékesítés kérdésének megoldása céljából a szövetkezet több gazdasági egyesület bevonásával s *Grabner* Emilnek, az orsz. magtenyésztő intézet vezetőjének közreműködésével máj. 16-án délután *Szegeden* országos jellegű szakértekezletet tart, melyre a vezetőség ezuton hívja meg mindazokat, kik magtermeléssel már foglalkoztak, vagy erre vállalkoznak. Kik a megjelenésben akadályozva vannak, szíveskedjenek a magtermelés terén szerzett tapasztalataikat, avagy termelési szándékukat dr. *Bodor* Antal gazd. egyll. igazgatóval (*Szeged*) mielőbb közölni.

— **Bélyegmentes bizonyítványok hadseregszállításoknál.** Azok a bizonyítványok, melyek a hadsereg ellátására szolgáló terményeknek és anyagjárandóságoknak közvetlenül termelőktől való származását igazolják, kizárólag erre a célra bélyegmentesen állíthatók ki és használhatók, szükséges azonban, hogy azokon a célt, melyre bélyegmentesen állították ki, feltüntessék.

— **Üdvös intézkedés.** Igen sok városi tanács és községi előjáróság példát vehetne Székelyhid előjáróságától, ahol a nagy munkahalmaz mellett gondot fordítanak a közegészség ügyre is. Ugyanis az előjáróság minden olyan egyént, aki tejelárusítással foglalkozik, igazolvánnyal látott el és egy községi, mint az áll. állatorvos köteles náluk időszaki vizsgálatot tartani s, ha az elárusító családjánál ragályos betegséget észlelnének, avagy az állatnál konsatálnának valami kórt, a tejárusítást joguk van azonnal betiltani. Ezenkívül az előjáróság minden egyes tagja köteles az ellenőrzést teljesíteni s észleleteit az orvosokkal közölni.

— **Az agrárkölesön behajtásának felfüggesztése.** *Nagyvárad* város hegyi választmánya fölliratot intéz a földművelésügyi és pénzügyi miniszterekhez, a melyben rámutatva a múlt évi szomorú szüretre kéri, hogy az agrárkölesön-törlesztések és kamatok behajtását 1911. évi április hónap 1-ig függeszessék föl.

A hegyi választmány megkereste Nagyvárad város törvényhatóságát, hogy a maga részéről is támogassa a fölterjesztéseket.

— **A jó tanács** most drága, sóhajtozik gyakran a családapa és a családanya, ha szerettei, vagy maguk hirtelen megbetegednek s nincs a közelben orvos, vagy ha az orvost másfelé hívták. Görcs, ájulás, makacs köhögés, torokfájás, külső sérülés esetén, addig is, a míg az orvos érkezik, abban áll a biztos segítség, hogy egy kis készletet tartunk a sohasem romló, kipróbált és a legjobbnak elismert háziszertől: *Thierry gyógyszerész balzsamából és centifóliakendősből* és ezt alkalmazzuk. Mindenki, a ki egyszer használta, ehhez a kipróbált szerhez fordul és nem dobja ki pénzét haszontalanul a sok egyéb, szédelgő reklámmal földicsért preparátumokért. Ez a legjobb tanács és olcsó is. Tessék elolvasni *Thierry A. gyógyszerész* hirdetését

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA.

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

HÁZAKRA

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSONÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdőlyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

2001

Telefonszám 27.

Egyetemés felbillenthető

Takarmány-füllesztőt

keresek megvételre, 300—400 liter ürtartalmut. 2398. I.

Gombos József,

Székely-Kocsárd.

33 éves, erélyes, fedhetetlen multu, szorgalmas, erőteljes, józan életű keresztény erdész, több évekről szóló jó bizonyítványokkal rendelkezik; úgy az erdészetet, mint a vadászatot, valamint az ott előforduló lopási és kihívási ügyeket önállóan elintézni képes (volt esendőráltiszt) keres uradaiomban, esetleg jobb vadászlatulatnál **erdészi, vadász** vagy jobb **erdőőr** állást, hol pár ezer hold erdőbirtok önálló kezelését is elfogadná; kitünő lovo, a davadak pusztítását méreggel vagy fogóvasakkal érti, jó nyomozó medve vadász. Bármely vidékre is menne, igény szerények. — Címe: **Z. J. Gurahonc,** poste restante, (Aradmegye.) 2398. II.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.
 Divatos **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok, kézeltők és finom angol és francia zsebkendők.
Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.
Fin és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára
 Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

Telefon-szám 567.

Telefon szám 567.

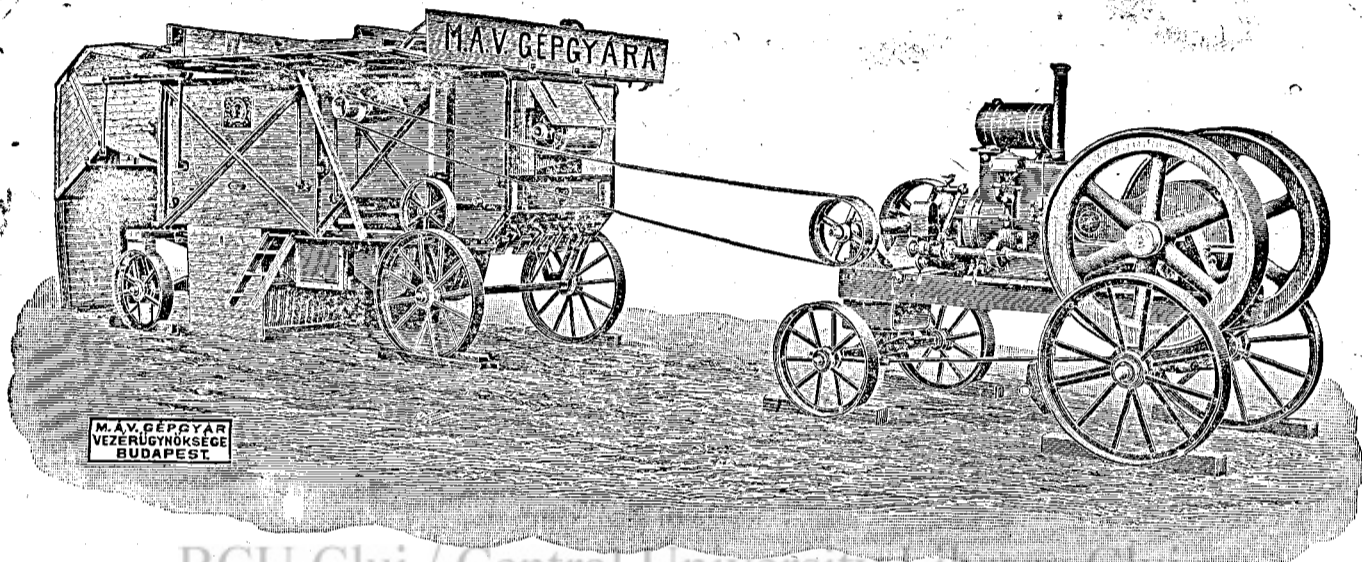
Matrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és fűtőszőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-roletták egyedüli főraktár.

Legújabb szerkezetű

BENZIN CSÉPLŐ-KÉSZLETEK

tulszáryalnak minden más gyártmányt.

Nagy munkaképesség!

Gazdaságos üzem.

Kivánatra szivesen küldünk arjegyzéket és költségvetést.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége, BUDAPEST.

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

M. kir. szabadalm. osztályosjegyek főelárusító helye.

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azok t felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol.

Előleget ad értékpapirokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre

Díjmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

tűz- és betörésmentes páncélszekrényeket. (Safe Deposits.)

20 17

Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

Kerestetik:

2—400 drb egy éves racka nyöstény-barány, megvételre.

Értekezhetni: 2400

Klein Jakob birtokosnál, Szinye, u. p. Alparét, Szolnokdobokamegye.

Gépész vagy

gépészkovácsnak azonnal belépek

uradalomba. Szaktudásom, gyakorlatom, munkabírásom, bizonyítványaim ajánlanak.

Cimem: Józsa István gépész,

Szászbanyica, u. p. Teke.

Dörgő Antal tanító ur leveleivel.

2392

Thierry A. BALZSAMA, Törvényesen

gyógyszerész védve

Csak az apáca védőjeggyel az igazi. A lélegzőszervek minden megbetegedése, köhögés, vérköpés, rekedtség, hörghurut, tüdőbaj, gyomorgörcs és más gyomorbetegségek, minden belső gyuladással ellen, továbbá étvágytalanság, rossz emésztés, székrekedés stb. ellen biztosan hat. Különösen, szájbetegségek, fogfájás, égett sebek, kiütés, nyílás és különösen influenza ellen stb. használ. 2 kicsiny vagy 6 dupláueveg, vagy egy nagy csaiádi női üveg 6 korona.

THIERRY A. gyógyszerész egyedül valódi

CENTIFOLIA-KENŐCSE

meglehető csálhatatlan és utolérhetetlen gyógyíthatású még a régi, sőt rakes sebeknél, sérüléseknél, daganatoknál, gyuladásoknál, kiütéseknél; eltávolít minden idegen anyagot, genyedést, sokszor fölőlegessé teszi a fájdalmas operációt. 2 tégely 3-60 korona.

Cím: Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch Sauerbrunn.

2300

THIERRY A. BALZSAM.

THIERRY A. BALZSAM.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-től

10—50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, szerzek konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egyúttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotot, kagyors és költséget kimelő eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéku alkalmas, a főszebenben is jegyzett 50 év alatt kisorsolandó

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket. A szelvények költségmentesen az Intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelmi Banknál“ kifizettetnek. 2018

A legmegbízhatóbban közvetitem: magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiuek adás-vételi ügyleteit.

Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Feren: József-ut 7. A „Nagyszebeni Földhitelintézet“ kizárólagos ügynöksége

Szivattyuk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
 Wien, II., Handelsquai No 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

2080

GAZDASÁGOK

nagy és kis itatóvályu szükségleteiket könnyen és olcsón oly módon fedezhetik, ha saját cse-léségükkel készítik, ugyszintén alagsöveket, u'aterezeket, nemkülönben vízhatlan, könnyü cement-tetőcserepeket és betonürtömböket is.

Ezen termékek előállítása oly olcsó, hogy minden gazdaság még a környékének szükség-leit is kielégítheti, ugyszólván kis iparként üzve a gazdaságnak egy jövedelmezési forrásá válik. A gyakorlatban bevált szabadalmazott formák és gépek nem drágák. Minden berendezés olcsón állítható fel és fokozatosan bővíthető 80 sz. árjegyzék ingyen. Levelezés bármely nyelven

Dr. Gaspary & Co. Markranstädt, Leipzig mellett,

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemü közönség becses figyelmébe.

Műtermeik vannak:

Kolozsvár, Miskolc,
 Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.
Dés, S.-A.-Ujhely,
 Felsősetátér. Főtér 9.
 1729 **Sárospatak,**
 Kossuth Lajos-u. 70.

Városhoz közeli

vagy jó vasuti össze-

köttetésü nagyobb

birtokot

bérbe, vagy meg-

vételre sürgősen

keresek.

Címem a kiadóban

(r. y.) alatt.

TÖRLEY PEZSGŐ

2383

Erdélyi első szőlőoltványtelep
 Medgyes, Nagykovácsfalva.

Elsőrangú beszerzési forrás.

Szállít - A legkiválóbb fásoltvá-
 nyokat, valamint csoda-
 szép amerikai alany-, hazai sima- és
 gyökeres veszőket, a saját nagykiter-
 jedésü, mintaszerűen kezelt amerikai
 anyatelep és szőlőgazdaságából.

Szőlőművelési utmutatást tartalmazó
árjegyzék, magyar, német és román
 nyelvben. kívánatra ingyen küldetik.

Szigoru válogatás, lelkiismeretes
 — kiszolgálás, közismeretes.

A t. közönség becses megbizását kéri:

Ambrosi Mihály,

szőlőnagybirtokos, az erdélyi sz. gazdasági egyesület
 szőlészeti bizottság elnöke.

Kolozsvári

Takarékpénztár és Hitelbank r. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.
 Tartaléktőkéje 552.488 kor. Betétek könyvecskékre
 és folyószámlákra 3.889.881 kor.

Irodái:

Bankosztály Mátyás király-téri 7. sz. saját
 házában.

Áruraktári osztály a palyaudvar mellett Baross-
 tér 3. szám.

Zálogháza Király-utca 3. sz. alatt.

Betéteket elfogad könyvecskékre vagy folyó-
 számlára előnyös feltételek mellett.

Jelzálog kölcsönöket készpénzben ad ház és
 földbirtokra 10-15 évig terjedő időtartamra a leg-
 előnyösebb kamat és tőkétörlesztési hányad mellett.
 Jel álog kölcsönöket konvertál igen előnyös feltételek
 mellett és minden ilyen ügyletet a leggyorsabban
 bonyolít le.

Leszámitel váltókat a legmérsékeltőbb kamat
 mellett. Árukra előleget ad készpénzben, ha azok áru-
 raktáiraiba be vannak tárolva. Áruk betárolás át, ke-
 zelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett
 áruraktáiraiban és azokat szakszerűen kezelteti.
 Zsákokat és ponyvát at kölcsönöz bármily mennyi-
 ségben mérsékelt díj mellett.

2004

Magyarországban mindenféle talaj- és terepviszonyok között sokszorosan kipróbált

MAGÁNJÁRÓ-MOTOR

tökéletes gyártója **Oberurseli Motorgyár r.-t.** Bécs, VI/2., Gumpendorferstrasse 72.

Referenciákkal kívánatra készséggel szolgálunk.

Eladó

kiváló jó minőségü I. oszt. bor- és
 esemegefajta

szőlőoltványok.

A dicsőszentmártoni szőlőoltványtelep részvénytársaságnál peronospora és csimasz károktól (pajor) mentes kitünő jó bor- és esemege fajtájú különböző alanyokra oltott szőlő-oltványok kaphatók ezrenként 200—260 korona vételárban.

A részvénytársaság kívánatra megrendelőinek díjmen-tesen küldi meg 1910 évre vonatkozó árjegyzékét, mellé-elve szőlőültetési és kezelési utmutatását.

Levélbeli küldemények címzendők:

Dicsőszentmártoni Szőlőoltványtelep Részvénytársaság, Dicsőszent-
 márton és Schöppner Sámuel nyug. m. kir. szőlészeti és borászati
 felügyelő, telepigazgatónak, Dicsőszentmártonba.

Három darab vetőgép,

11, 13 és 15 soros,

egészen ujan,

a legjobb gyárból, eladó

magas engedménnyel!

Megtekinthetők: Kolozsvár, Attila-utca 8. sz. a.

Bövebbet: lapunk kiadóhivatalában.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült
FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy nasznait, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

2019

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak;

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytemes acél-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Mi adennemű

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a **Fischer-féle**

zsák és ponyvagárban Budapest, Nádor-utca 31-33 42. szerencsétök be. A Fischer-féle szab impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagár az ország legjelentősebb uradalmainak és viszonteladóinak szállítója.

Pontos, szolid kiszolgálás.

Ponyvakölcsönző intézet.

Árjegyzék, minták ingyen

és bérmentve küldetnek

2260

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szívó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és jéggyárak.
Gépberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.
Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
Borsajtók és szőlőzúrók.

2010

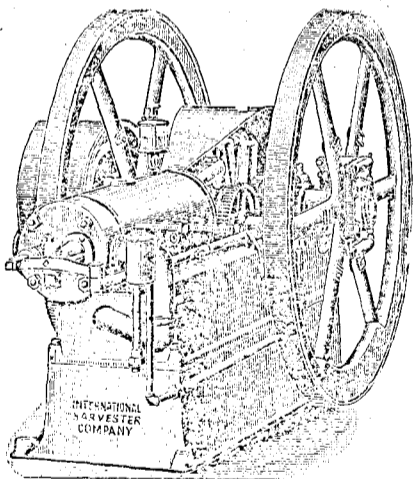
Eredeti Hauptner állattenyésztési eszközök, cikkek; nyírógépek, fűjelzők, bárzsingcsövek stb. állandóan rak-táron.

Tejgazdasági Baromfi Nyultenyésztési, istálló berendezési cikkek, gépek stb. árjegyzékkel készséggel szolgálunk.

Vezérk pviselők:

GEITNER és RAUSCH főh. udv. szállítók. 2057
Budapest, VI. Andrassy-ut 8/eg.

I. H. C. Benzinmotorok

1-25 tényleges lóerővel stabil felállításra és lokomobil alakban mint takarmánykészítő, vízszivattyuzó és cséplőmotorok rohamosan terjednek, mert **üzemük a legegyszerűbb, legbiztosabb és legolcsóbb.**

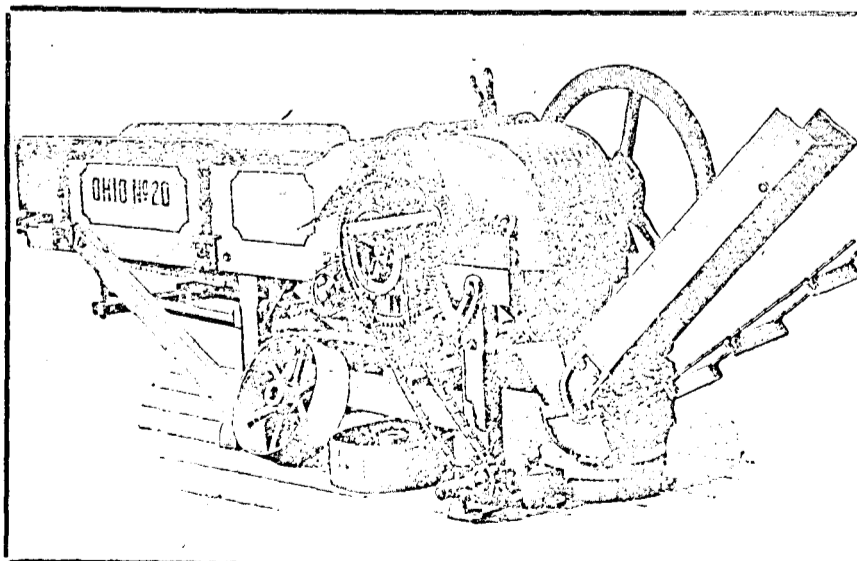
Modern takarmánykamra berendezéseket a legjutányosabb árban szállítunk és azok tervezését műszaki közlegeinkel díjmentesen végezzük.

„Ohio“

eredeti amerikai tengeriszár-tépőgépünk csak 4 tépőkéssel dolgozik és mégis jobb munkát végez, mint a 600 késes versenygép. Minden „Ohio“ gépünkhöz 4 darab sima élű kést adunk, azok beszerelésével szalmát szecskázni és zöldtakarmányt aprítani lehet.

Erdély nagy gazdaságai és a segélyezett községek egyaránt „Ohio“ gépünket használják.

2098

Mc CORMICK

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 12. szám.

Harvesting Machine Company Chicago U. S. A.
Magyarországi igazgatóság és főraktár